

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH.

L. 39/b
533

„San. 5“.

PRZEPISY

DLA OCENY,

ZDOLNOŚCI DO SŁUŻBY WOJSKOWEJ.

WARSZAWA 1920
GŁÓWNA KSIĘGARNIA WOJSKOWA

Colour Chart #13

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

Centimetres

Inches

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH.

L. 39/b

„San. 5“.

539

PRZEPISY

DLA OCENY

ZDOLNOŚCI DO SŁUŻBY WOJSKOWEJ.

WARSZAWA 1920
GŁÓWNA KSIĘGARNIA WOJSKOWA

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH.

„San. 5“.

PRZEPISY
DLA OCENY
ZDOLNOŚCI DO SŁUŻBY WOJSKOWEJ.

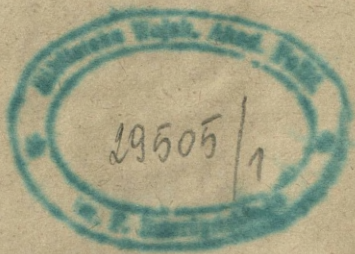

WARSZAWA — 1920
GŁÓWNA KSIĘGARNIA WOJSKOWA.

onlo

29

Zatwierdzone przez Wiceministra Spraw Wojskowych
dnia 5 czerwca 1920 r. za № 1622. Dep. I. W. K.

ZAKŁADY GRAFICZNO-WYDAWNICZE „KSIĄŻKA“
Warszawa — ul. Moniuszki 11. — Telefon 190-93.

INSTRUKCJA i OBJAŚNIENIA.

Precyzyjnie dokładnych prawideł do oceny zdolności do służby wojskowej podać nie podobna; przepisy niniejsze zawierają więc tylko wskazówki, których celem jest niedopuszczenie do zbyt idywidualnego i zbyt rozbieżnego ze strony poszczególnych lekarzy oceniania tejże zdolności. Obowiązują one zarówno Komisje Poborowe, jak i wszystkich lekarzy wojskowych w szpitalach i przy oddziałach.

Każde badanie i ocena, czy i do jakiej służby wojskowej ktoś jest zdolny, wymaga obok rozległej wiedzy i doświadczenia także wielkiej sumienności i dokładności, ale wydawanie tych orzeczeń przy poborze w warunkach często trudnych i niekorzystnych, bez potrzebnych środków pomocniczych i w możliwie szybkim tempie wymaga tych zalet w znacznie zwiększonej mierze, ażeby z jednej strony pobrać tylko takie jednostki które mogą w zupełności i bez szkody dla siebie odpowiedzieć wszystkim wymogom, przeznaczonych dla się, służby wojskowej, z drugiej zaś, aby nie dopuścić, by niesumienne indywidua nie usuwały się pod pozorem jakiegoś cierpienia lub kalectwa od ciężącego na nich obowiązku.

Pobór ma się odbywać w obszernym, dobrze oświetlonym pokoju o znośnej temperaturze, na równej podłodze. Poborowi stają przed Komisją nago i pojedynczo. Badanie odbywać się winno spokojnie, oględnie, wedle prawideł wiedzy lekarskiej. Usiłowania udowodnienia poborowemu w sposób gwałtowny, że cierpienie lub kalectwo przez niego podawane nie istnieją są niedopuszczalne.

Po zbadaniu każdego poborowego ma dotyczący lekarz obmyć ręce.

Porządek i sposób badania:

Lekarz wojskowy zapytuje stojącego przed nim poborowego, czy cierpi na jakąś chorobę lub kalectwo. W razie

odpowiedzi potwierdzającej należy poborowego zbadać w pierwszej linii co do podanego cierpienia i, o ileby się pokazało, że ono rzeczywiście istnieje i czyni go do służby wojskowej niezdolnym, wynik ogłosić i dalszego badania szczegółowego zaniechać. Tembardziej zbytecznym jest szczegółowe badanie poborowych do służby wojskowej niezdolnych jużto stale z powodu jakiegoś wprost w oczy bijącego kalectwa, jużto czasowo z powodu wybitnego niedorozwoju.

Jeżeli poborowy żadnego cierpienia nie podaje lub podaje dane fałszywe, względnie przesadzone, przystępuje się do badania szczegółowego.

Przy tych oględzinach należy ocenić wzrost, wymiar klatki piersiowej, budowę i ustawienie kośćca, rozwój mięśni, stan naczyń i nerwów, wypróbować ruchomość wszystkich stawów, przekonać się o braku poważniejszych uszkodzeń, szczególnie na kończynach, zwrócić uwagę na stan powłok zewnętrznych, obmacać czaszkę, oglądnąć dokładnie oczy i uszy, otwory nosowe i jamę ustną, obejrzyć szyję i klatkę piersiową, zbadać tę ostatnią wypukiem i przysłuchem, obmacać jamę brzuszną, części rodne i pachwiny, spojrzeć na otwór odbytnicowy.

U popisowych, którzy nie żalą się na krótkowzroczność lub upośledzenie słuchu, jest szczegółowe badanie siły wzroku względnie słuchu zbytecznym.

W czasie badania fizycznego ma dany lekarz za pomocą kilku odpowiednich pytań przekonać się także o rozwoju umysłowym badanego.

Po skończonych oględzinach wydaje lekarz wojskowy orzeczenie, które zależy od wyniku badania brzmi:

„Popisowy X jest:

- ” zdolny do służby w szeregach (kategoria A)
- ” czasowo niezdolny (kategoria B)
- ” zdolny tylko do służby w pospolitem ruszeniu (kategoria C)
- ” { z bronią (kategoria C 1)
- i to { do służby pomocniczej bez broni (kategoria C 2)
- ” niezdolny do jakiegokolwiek służby wojskowej (kategoria D).

Do kategorii A „zdolni do służby w szeregach“ za-

licza się popisowych zupełnie zdrowych, lub też obarczonych nieszkodliwym i nieznacznym cierpieniem lub kalectwem, tak umiejscowionem i w tej mierze, że ich zdolność do pełnienia, ze służbą wojskową związanych, obowiązków nie może być kwestjonowane.

Do kategorii B „czasowo niezdolni“ zalicza się popisowych, wykazujących:

1) Niedostateczny rozwój fizyczny, który z biegiem czasu może być wyrównany.

2) Przemijające upośledzenia stanu ogólnego, rokujące polepszenie.

3) Stany chorobowe ostre i przewlekłe, w chwili badania jeszcze nie wygasłe, których następstwa nie są ustalone, a pozwalają przewidywać poprawę.

Poborowi ci otrzymują odroczenie na rok do czasu następnego poboru, wtedy znów podlegają badaniu. O ile ostateczne rozstrzygnięcie było jeszcze wątpliwe, mogą oni otrzymać powtórne odroczenie na rok. Przy trzecim z rzędu stawiennictwie muszą zostać ostatecznie skwalifikowani i zaliczeni do kategorii A, C₁, C₂, lub D.

Do kategorii C₁, zalicza się ludzi, którzy są jeszcze wprawdzie do służby w szeregach zdolni, ta zdolność ich jednak jest z powodu cierpienia lub kalectwa o tyle zmniejszoną, że powołanie ich do służby wojskowej tylko w razie ostatecznej potrzeby jest dopuszczalne.

Do kategorii C₂, zalicza się ludzi, którzy z powodu swego cierpienia lub kalectwa służby z bronią pełnić nie mogą, są jednak w stanie pracować fachowo, jako robotnicy, pisarze, rzemieślnicy i t. d. i których również będzie się tylko w razie wojny do służby powoływać.

Do kategorii D, zaliczają się wszyscy ci, którzy z powodu swego stanu fizycznego czy umysłowego do absolutnie żadnej służby wojskowej nadać się nie mogą.

U poborowych zaliczonych do kategorii B, C₁, C₂ i D ma lekarz do swego orzeczenia dodać zawsze jako powód wedle załączonego wykazu stanów chorobowych §, kategorię i nazwę tego cierpienia lub kalectwa, dla którego dany poborowy do tej właśnie, a nie do innej kategorii zaliczonym być musi np. „czasowo niezdolny z powodu jeszcze nie zupełnie wygojonego złamania kości § 7, kategoria B.“ Gdyby rodzaj lub rozmiar jakiegoś cierpienia absolutnie na miejscu określić się nie dał i wymagał dłuższego obserwowania

względnie specjalnego badania (siła wzroku, słuchu, choroby nerwowe, cierpienia narządów wewnętrznych i t. d.) ma lekarz wojskowy polecić danego poborowego, o ileby on pozatem do służby wojskowej się nadawał, odesłać go do skonstatowania do najbliższego szpitala okręgowego. Poborowy taki zostaje po odbytem w szpitalu badaniu odesłany wraz z orzeczeniem do przynależnej P. K. U., a ta przedstawia go po raz wtóry Komisji Poborowej, która teraz na podstawie orzeczenia szpitalnego wydaje ostateczną klasyfikację.

Przy przeznaczaniu poborowych do skonstatowania ich cierpienia w szpitalu winien każdy lekarz wojskowy pamiętać, ażeby z jednej strony nie obciążać szpitala niepotrzebnem badaniem, z drugiej jednak w razie najmniejszej wątpliwości nie wydawać ostatecznej, szczególnie zwalniającej, klasyfikacji bez orzeczenia szpitalnego.

W Y K A Z

stanów chorobowych, określających stopień
zdolności do służby wojskowej.

§	Umiejętność cierpienia	Kategoria A.	Kat. B.	Kategoria C. 1.	
		Zdolni do służby w szereгах	Czasowo niezdolni	Zdolni tylko do służby z bronią	
1	Niedorozwój etc.		Przemijające czasowo może być wyrównany. Przemijające choroby ostre i przewlekłe w chwili badania jeszcze nie wygasłe, których następstwa nie są ustalane a pozwalają przewidywać poprawę	Słaba budowa ciała.	
2		Nieznaczne wady wymowy i jąkanie się słabego stopnia (zacinanie się).			
3					
4		Dna, nie wywołująca zaburzeń czynnościowych.			Dna, wywołująca nieznaczne zaburzenia w czynnościach ustroju.
5					
6					
7	Kościec — Kości w ogóle.	Złamania kości, wygojone bez skrócenia i bez upośledzenia czynności stawów sąsiednich.	Niedostateczny rozwój fizyczny, który z biegiem czasu może być wyrównany. Przemijające upośledzenia stanu ogólnego rokujące polepszenie. Stany chorobowe ostre i przewlekłe w chwili badania jeszcze nie wygasłe, których następstwa nie są ustalane a pozwalają przewidywać poprawę	Złamania kości, kończyn górnych wygojone ze skróceniem do 2 ctm. bez upośledzenia czynności stawów sąsiednich.	
8					
9					Wygojona gruźlica kości drobnych i stawów bez upośledzenia ich czynności.
10		Nowotwory kości łagodne nie utrudniające noszenia rzymsztunku i nie upośledzające czynności.			

Kategoria C. 2.	Kategoria D.	UWAGI
w pospolitem ruszeniu do służby pomoc. bez broni	Zupełnie niezdolni do jakiejkolwiek służby wojskowej	
Słaba budowa ciała wrodzona w stopniu silniejszym, wzrost poniżej 150 cm., obwód klatki piersiowej w okresie wydechu mniej niż połowa wzrostu bez 7 ctm. Znaczne stopnie feminizmu.	Ogólny niedorozwój w stopniu b. znacznym, nie obiecujący poprawy, infantylizm, karłowatość.	
Jąkanie się, bełkotanie, mowa ekspansywna.	Silne jąkanie się, niezrozumiała wymowa, niemota, głumota.	
Niemoc (asthenia) wybitna, wrodzona.	Charłactwo i wyczerpanie znacznego stopnia.	
	Dna, wywołująca znaczne zaburzenia w czynnościach ustroju.	
	Moczówka prosta (diabetes insipidus).	
	Nocne moczenia z nieuleczalnymi zmianami w narządach moczowych.	
Złamanie wygojone skróceniem do 2 ctm. w dolnych, a do 5 ctm. w górnych kończynach z nieznacznym upośledzeniem czynności stawów sąsiednich.	Złamanie wygojone z skróceniem powyżej 2 ctm. w dolnych, a 5 ctm. w górnych kończynach lub ze znacznie większym upośledzeniem czynności stawów sąsiednich.	
	Zapalenie kości oraz szpiku kostnego ropne, przewlekłe z przetokami (Osteo-mielitis).	Zapalenie ropne kości i szpiku kostnego wygojone traktować należy jak blizny.
Wygojona gruźlica kości, stawów z małym upośledzeniem czynności.	Gruźlica kości i stawów w stanie czynnym (bolesność, gorączka i przetoki, ropnie opadowe).	
Nowotwory kości łagodne przeszkadzające w noszeniu rynsztunku, a nie upośledzające czynności narządu.	Nowotwory kości łagodne upośledzające czynności narządu. Nowotwory kości złośliwe.	

§	Umiejscowienie cierpienia	Kategoria A.	Kat. B.	Kategoria C. 1.	
		Zdolni do służby w szeregach	Czasowo niezdolni	Zdolni tylko do służby z bronią	
11	K o ś c i e c z z ę k i Z ę b y K r ę g o s ł u p K ł a t k a p i e r s t o w a O b o j c z y k	Czaszka	Niedostateczny rozwój fizyczny, który z biegiem czasu może być wyrównany. Przemijające upośledzenia stanu ogólnego rokujące polepszenie. Stany chorobowe ostre i przewlekłe w chwili badania jeszcze nie wygasłe, których następstwa nie są ustalone a pozwalają przewidywać poprawę.	Zniekształcenia czaszki wrodzone i nabyte, nie mające wpływu na mózg.	
12		Szczęki		Złamanie szczęki zrośnięte prawidłowo.	
13					Rozszczepienie podniebienia bez naruszenia szeregu zębów. Przedziurawienie (niewielkie) podniebienia twardego.
14		Zęby		Braki i próchnica zębów nie utrudniające spożywania potraw twardych i suchych.	
15		Kręgosłup		Nieznaczne skrzywienie kręgosłupa w jakimkolwiek kierunku i miejscu, oraz brak krzywizny prawidłowej bez upośledzenia ruchomości.	
16				Rozszczepienie kręgosłupa wrodzone bez zmian w układzie nerwowym.	
17					
18		Klatka piersiowa		Brak pojedynczych żeber po wycięciach.	Zniekształcenia klatki piersiowej w stopniu niewielkim (klatka piersiowa łódkowata, ptasia etc.)
19		Obojczyk		Zniekształcenia obojczyka nie przeszkadzające w noszeniu rynsztunku.	

Kategoria C. 2.	Kategoria D.	UWAGI
w pospolitem ruszeniu	Zupełnie niezdolni do jakiegokolwiek służby wojskowej	
do służby pomoc. bez broni		
	Braki wrodzone lub nabyte w kościach czaszki z zastępującymi je bliznami (braki tętniące, przepukliny mózgowe).	
Złamania szczęki źle zrośnięte z nieznacznym utrudnieniem przy otwieraniu ust oraz nieznaczne zбочzeniu zgryzu.	Złamanie szczęki dolnej nie zrośnięte. Złamania zrośnięte lecz powodujące znaczne utrudnienia przy otwieraniu ust i znaczne zбочzenie zgryzu.	
	Rozszczepienie podniebienia twardego z naruszeniem szeregu zębów i wargą zajęczą Patrz § 35.	
	Brak zębów ponad 20 z upośledzonym odżywianiem.	Zęby sztuczne i protezy nie zmieniają kwalifikacji.
Umiarkowane skrzywienie kręgosłupa w jakimkolwiek kierunku z ograniczeniem ruchów kręgosłupa oraz ze zmianami kształtów klatki piersiowej. (Garb krzywiczy).	Znaczne skrzywienie kręgosłupa w jakimkolwiek kierunku, wrodzone i nabyte ze znacznym zniekształceniem klatki piersiowej (garb żebrowy, garb ostrokątny gruzliczy).	
	Rozszczepienie kręgosłupa ze zmianami w układzie nerwowym.	
	Sztynność kręgosłupa (spondyloarthritis deformans)	
Zniekształcenia klatki piersiowej nabyte w stopniu niewielkim z rozszerzalnością powyżej 5 ctm.	Znaczne zniekształcenia klatki piersiowej wrodzone lub nabyte (po torakoplastyce) przy rozszerzalności poniżej 5 ctm.	
Zniekształcenia obojczyka utrudniające ruchy ramion i przeszkadzające w noszeniu ryszunku.		

§	Umiejscowienie cierpienia	Kategoria A.	Kat. B.	Kategoria C. 1.	
		Zdolni do służby w szeregach	Czasowo niezdolni	Zdolni tylko do służby z bronią	
20	K o o o o o o o o		Niedostateczny rozwój fizyczny, który z biegiem czasu może być wyrównany. Przemijające upośledzenia stanu ogólnego rokujące polepszenie. Stany chorobowe ostre i przewlekłe w chwili badania jeszcze nie wygasłe, których następstwa nie są ustalone a pozwalają przewidywać poprawę.	Nieznaczny niedorozwój kończyny bez poważniejszych zaburzeń w czynności.	
21					
22		Skrzywienie rąk i nóg nieznaczne, nie upośledzające czynności.			
23		Stopa płaska w stopniu nieznacznym.			Stopa płaska ze zniekształceniem kości, bolesnością na ucisk, lecz nie utrwalona.
24		Brak jednego palca u ręki z wyjątkiem palucha oraz prawego wskaziciela.			Brak dwóch palców ręki lewej. Brak palca wskazującego ręki prawej.
25		Palce nadliczbowe u ręki.			
26		Zrośnięcie palców bez wyraźnego upośledzenia czynności ręki.			
27		Brak jednego lub dwóch palców u stopy z wyjątkiem palucha.			
28		Palce nadliczbowe u stopy nie utrudniające chodzenia.			
29	Zrośnięcia palców u stopy.	Młotowate i przykrywające się palce 2—5 u stopy.			

Kategoria C. 2.	Kategoria D.	UWAGI
w pospolitem ruszeniu	Zupełnie niezdolni do jakiejkolwiek służby wojskowej	
do służby pomoc. bez broni		
	Niedorozwój jednej kończyny lub jej zanik z wybitnem zaburzeniem czynności.	
	Brak jednej kończyny począwszy: na ręce od braku 3 palców jednej ręki, na nodze zaś od utraty śródstopia (metatarsus). Patrz § § 24 i 27.	
	Skrzywienia ręki upośledzające jej ruchy. Skrzywienia nóg: nogi szpotawe, jeżeli odległość między kolanami przewyższa w pozycji stojącej 12 ctm.; nogi koślawe, jeżeli odległość pomiędzy piętami przewyższa w pozycji stojącej 8 ctm.	
Stopa koślawą (pes valgus). Stopa płaska utrwalona (nie dająca się wygiąć w sklepieniu z wypukleniem się główki kości skokowej.	Stopa szpotawa (pes varus) Stopa kopytowata (pes equinus). Stopa piętowa (pes calcaneus). Stopa płaska utrwalona z wypukleniem się kości skokowej i czółenkowej, oraz z odwiedzionem śródstopiem.	
Brak dwóch palców ręki prawej.	Brak trzech palców lub palucha prawej ręki. (vide § 21).	1) Brak jednego członka palca równa się palcowi zdrowemu. 2) Brak 2 członków palca równa się zupełnemu brakowi palca. Brać pod uwagę wagę właściwości kikutu. 3) Na równi z brakiem palców oceniać należy zeszywnienie i przykurczenie ponad kąt prosty w stawie śródkiowym lub podstawowym.
Zrośnięcie palców wskazującego i środkowego na ręce prawej.		
Brak palucha u stopy Brak 3 palców u stopy.	Brak ponad 3 palce u stopy.	
Palce nadliczbowe jeżeli przeszkadzają w chodzeniu.		
Paluch młotowaty.		

§	Umiejsco- wienie cierpienia	Kategoria A.	Kat. B.	Kategoria C. 1.
		Zdolni do służby w sze- regach	Czaso- wo nie- zdolni	Zdolni tylko do służby z bronią
30	S t a w y	Zwchnięcie stawów do- brze nastawione bez zmian następczych.	Niedostateczny rozwój fizyczny, który z biegiem czasu może być wyrównany. Przemijające upośledzenia stanu ogólnego rokujące polepszenie. Stany chorobowe ostre i przewlekłe w chwili badania jeszcze nie wygasłe, których następstwa nie są ustalone a pozwalają przewidywać poprawę.	Nieznaczne pozostałości w stawach po dobrze na- stawionych zwchnięciach (tarcie). Zniekształcenia pourazowe zastarzałe w łokciu, niezbyt utrud- niające ruchy, przy do- brym stanie mięśni.
31				
32	S k ó r a	Choroby skórne łagodne, Przewlekłe. Guzy torbielowate (ka- szaki) i nowotwory łagodne (włókniaki, brodaw- czaki, naczyniaki znamio- na) nie przeszkadzające w noszeniu rynsztunku. Blizny ruchome nie zro- śnięte z kośćmi, nie na- rażone na tarcie przez ubranie i rynsztunek.		Przetoki ogonowe. Ciała obce (pociski) wgo- jone w głębi części mięk- kich, nie dające objawów ucisku na większe nerwy, naczynia i narządy wew- nętrzne. Przetoki szyjne, boczne i środkowe.
33	Tkanka podskórna, tłuszczo- wa, mięśniowa i powięzta. Tkanka podskórna			
34	Tkanka tłuszczowa	Tłuszczaki nie przeska- dzające w noszeniu ryn- sztunku.		

Kategoria C. 2.	Kategoria D.	
w pospolitem ruszeniu	Zupełnie niezdolni do jakiegokolwiek służby wojskowej	UWAGI
do służby pomoc. bez broni		
Zwichnięcia nawykowe wiarogodnie stwierdzone.	Zwichnięcia wrodzone, oraz nabyte, lecz zastarzałe (nie nastawione) ze znacznymi zmianami następczemi.	Stany następowe po zwichnięciach ulegają odroczeniu o ile są świeże. (do 3 miesięcy wiarogodnie stwierdzone).
Ograniczenia ruchu i bolesności w stawach barkowym łokciowym lewym, oraz garstkowym lewym, pochodzenia nie gruźliczego. Stan biodrowyszpotawy (Coxa vara) nie bolesny, bez upośledzenia w zginaniu i wyprostowaniu z upośledzeniem w odwodzeniu.	Znaczniejsze ograniczenie ruchów w stawach: biodrowym kolanowym, skokowym, łokciowym prawym i garście prawej. Zesztywnienia w stawach wielkich.	
Choroby skóry, które wskutek swego umiejscowienia, przebiegu lub rozmiarów utrudniają służbę czynną z bronią. Włókniatowatość nerwów (Neurofibromatosis). Blizny rozmiarów większych wystawiane na tarcie przez ubranie i ryszturnek. Ciała obce zagojone w narządy klatki piersiowej i jamy brzusznej.	Choroby skórne nieuleczalne, skłonne do nawrotów, przewlekłe lub wzbudzające odragę. Nowotwory złośliwe skóry. Blizny rozmiarów nawet mniejszych, lecz skomplikowane przez uszkodzenia naczyń krwionośnych (tętniaki) lub nerwów (porażenia). Ciała obce wgojone w mózgu lub w głębi części miękkich, powodujące ból przy ruchach wskutek ucisku na większe nerwy. Przetoki szyjne stale sączące.	
	Słoniowatość (elephantiasis) na kończynach, mosznie etc.	
Nadmierna otyłość ograniczająca swobodę ruchów. Tłuszczaki wielkie przeszkadzające w noszeniu ryszturnku, podskórne liczne lub symetryczne.	Nadmierna otyłość, powodująca zaburzenia w czynnościach narządów wewnętrznych.	

§	Umiejęstwo wienie cierpienia	Kategoria A.		Kat. B.	Kategoria C. 1.
		Zdolni do służby w szeregach		Czasowo niezdolni	Zdolni tylko do służby z bronią
35	Tkanika podskórna, tłuszczowa, mięśniowa i powięźle.	Twarz	Przepuklina pachwinowa jednostronna, do rozmiarów pięści, odprowadzalna.	Niedostateczny rozwój fizyczny, który z biegiem czasu może być wyrównany. Przemijające upośledzenia stanu ogólnego rokujące polepszenie. Stany chorobowe ostre i przewlekłe w chwili badania jeszcze nie wygasłe, których następstwa nie są ustalane a pozwalają przewidywać poprawę.	Warga zajęcza nieskomplikowana.
36		Szyja			Nieznaczny stopień skrzywienia szyi (torticollis).
37		Ściana brzuszna			Przepuklina pachwinowa jednostronna, do rozmiarów pięści, odprowadzalna.
38	Układ nerwowy i mózg.				
39					
40			Postacie lekkie nerwic ogólnych, urazowych i naczyńniowych.		
41					
42			Usposobienie neuropatyczne stopnia lżejszego.		

Kategoria C. 2.	Kategoria D.	UWAGI
w pospolitem ruszeniu	Zupełnie niezdolni do jakiegokolwiek służby wojskowej	
do służby pomoc. bez broni		
	Zrośnięcie warg, zniekształcenia ust. Warga zajęcza skomplikowana z rozszczepieniem szczęki i podniebienia (vide § 13). Rozszczepienia twarzy wszelkiego rodzaju.	
Znaczne skrzywienie szyi bez różnicy strony z asymetrią twarzy.		
Przepukliny nieodprowadzalne. Przepukliny w bliznach pooperacyjnych lub pourazowych.	Przepukliny nadmiernych rozmiarów (eventratio).	
Porażenia obwodowe trwałe pojedynczych nerwów kończyn górnych, o ile zbyt nie hamują ruchu członków; porażenia jednostronne nerwu twarzowego.	Cierpienia przewlekłe i stałe—skutki schorzenia układu nerwowego z bezwładem lub niedowładem, z zanikiem lub bez zaniku mięśni, ze stanami kurczowymi lub zwiotczeniem, z zaburzeniami w czuciu i odruchach.	
	Nerwice ruchowe przewlekłe ze stałym lub napadowym drżeniem lub kurczeniem mięśni (myotonia, płasawica przewlekła, kurcze torsyjne).	
Nerwice ogólne, urazowe i naczynio-ruchowe z wyraźnymi zmianami czynnościowymi układu nerwowego.	Ciężkie przewlekłe postaci nerwic ogólnych (histerji, neurastenji, nerwicy urazowej) z wybitnymi zmianami w usposobieniu i zachowaniu.	
	Padaczka występująca w postaci napadów drgawkowych lub równoważników tych napadów,	
Usposobieni neuropatyczne stopnia cięższego.	Ciężkie stany zwyrodnienia neuro-i psycho-patycznego.	

§	Umiejszczenie cierpienia	Kategoria A.	Kat. B.	Kategoria C. 1.
		Zdolni do służby w szeregach	Czasowo niedolni	Zdolni tylko do służby z bronią
43	Układ nerwowy i mózg.		Niedostateczny rozwój fizyczny, który z biegiem czasu może być wyrównany. Przemijające upośledzenia stanu ogólnego rokujące polepszenie. Stany chorobowe ostre i przewlekłe w chwili badania jeszcze nie wygasłe, których następstwa nie są ustalone a pozwalają przewidywać poprawę.	
44				
45	y. s n i a.	Błądź powłok zewnętrznych, niedokrwistość w nieznacznym stopniu bez zaburzeń w ustroju.		Niedokrwistość z nieznacznymi zaburzeniami w ustroju i szmerami w sercu bez objawów niedomogi mięśnia sercowego.
46		Nieznaczące odchylenie od normy kształtu słuźnienia sercowego. Wzmożenia równomierne wszystkich tonów serca. Przemijające przyspieszenie tętna lub zwolnienie natury czynnościowej. Nieznaczące zmiany w rytmie serca niewątpliwie natury czynnościowej. Nieczyste tony serca (o ile schorzenia zastawek i mięśnia sercowego dają się wyłaczyć).		Powiększenie serca bez objawów niedomogi mięśnia sercowego.
47	Krew, serce	a) Nieznaczące guzy krwawnicowe w odbytnicy (hemoroidy). b) Nieznaczące rozszerzenie żył na kończynach dolnych, lub niewielkie żyłaki bez powikłań.		

Kategoria C. 2.	Kategoria D.	
w pospolitem ruszeniu do służby pomoc. bez broni	Zupełnie niezdolni do jakiej- kolwiek służby wojskowej	UWAGI
	Minione choroby umysłowe, mogące się powtarzać, stwier- dzone wiarogodnym świadectwem specjalnych zakładów publicznych.	
	Istniejące, określone choroby umysłowe. Niedorozwój umy- słowy ogólny.	
	Niedokrwistość złośliwa, po- stępująca. Wszystkie postaci białaczki. Krwawiczka (haemophilia).	
Wybitny niedorozwój ser- ca i układu krwionośnego stwierdzony rentgenicz- nie. Wady serca bez objawów niedomogi mięśnia ser- cowego.	Zwyrodnienia mięśnia serco- wego. Duszniaka bolesna (angina pec- toris), wiarogodnie stwier- dzona. Wady organiczne zastawek serca ze znacznymi zaburze- niami wyrównania. Nieuleczalne cierpienia czyn- nościowe serca w stopniu bardzo znacznym.	
Wielkie guzy krwawnicowe w odbytnicy (hemoroidy) ze skłonnością do wypa- dania. Żyłaki kończyn z wytwo- rzeniem się splotów, ścień- czeniem skóry i bliznami po przebytych owrzodze- niach,	Żyłaki kończyn dolnych, ze skłonnością do owrzodzeń (strupy), z bliznami, zakrzep- kami, przewlekłymi obrzęka- mi choćby były same przez się nieznaczne. Stwardnienia i miażdżycy na- czyń krwionośnych w wyso- kim stopniu. Tętniaki (aneurysmata) na- czyń krwionośnych. Rozszerzenia łuku tętnicy głów- nej.	

Kategoria C. 2.	Kategoria D.	
w pospolitem ruszeniu	Zupełnie niezdolni do jakiegokolwiek służby wojskowej	UWAGI
do służby pomoc. bez broni		
Powiększenie gruczołów chłonnych przewlekłe i nadmierne, wywołujące zaburzenia w czynnościach ustroju.	Wybitna, ropiejąca gruźlica, ziarnice (lymphogranulomatosis) oraz nowotwory złośliwe w gruczołach chłonnych.	
Nadmierne stałe powiększenie śledziony bez zmian we krwi.	Powiększenie śledziony z wybitnymi zmianami w wątrobie, we krwi. Nowotwory złośliwe śledziony.	
Dwustronne skrzywienie przegrody nosowej upośledzające oddychanie przez nos. Zanikowy cuchnący nieżyt śluzówki nosa (ozaena) miernego stopnia.	Zniekształcenie lub zniszczenie większej części nosa (wilk, przymiot, gruźlica, twardziel, urazy), Znaczne dwustronne skrzywienie przegrody nosowej, upośledzające w silnym stopniu oddychanie przez nos. Zanikowy, cuchnący nieżyt śluzówki nosa (ozaena). Ciężkie postacie przewlekłego ropnego zapalenia jam bocznych nosa (z polipami lub bez). Zamknięcie przez bliznę nozdrzy tylnych (choanae) lub całej jamy noso-gardzielowej. Nowotwory złośliwe nosa.	
Chrypki stałe wywołane przez nieżyt przewlekły: modzelowatość krtani (pachydermia).	Gruźlica, twardziel krtani i blizny zwężające jej światło. Porażenie nerwu wzrotnego. Nowotwory złośliwe krtani. Blizny po przecięciach krtani i tchawicy z utrudnieniem oddychania.	

§	Umiejsco- wienie cierpienia	Kategoria A.	Kat. B.	Kategoria C. 1.
		Zdolni do służby w sze- regach	Czaso- wo nie- zdolni	Zdolni tylko do służby z bronią
52	Narządy oddechowe. Płuca — opłucna.	Nieznaczne wygojone za- gęszczenie szczytowe (sprawy bliznowate i nie- czynne) przy dobrym sta- nie ogólnym.	Przemijające	Rozedma płuc miernego stopnia z pełną spraw- nością mięśnia sercowego.
53	Narządy oddechowe. Oskrzela		Przemijające	
54	Narządy pokarmowo-trawienne. Podniebienie	Rozszczepienie podnie- bienia miękkiego.	Niedostateczny rozwój fizyczny, który z biegiem czasu może być wyrównany. Przemijające	
55	Język i gardziel.	Torbiele podjęzykowe.	upośledzenia stanu ogólnego rokujące polepszenie. Stany chorobowe ostre i przewlekłe w chwili badania jeszcze nie wygasłe, których następstwa nie są ustalone a pozwalają przewidywać poprawę.	

Kategoria C. 2.	Kategoria D.	
w pospolitem ruszeniu	Zupełnie niezdolni do jakiegokolwiek służby wojskowej	UWAGI
do służby pomoc. bez broni		
<p>Zagęszczenia szczytowe płucne na większej przestrzeni (sprawy nieczynne) przy średnim stanie ogólnym.</p> <p>Zrosty opłucnej na większej przestrzeni, stwierdzone rentgenicznie.</p>	<p>Zapalenie oskrzeli gnilne i cuchnące, przewlekłe.</p> <p>Rozstrzenie oskrzelowe (bronchiectasiae).</p> <p>Zwężenie tchawicy i dużych oskrzeli.</p> <p>Rozedma płuc z niedomogą mięśnia sercowego.</p> <p>Przewlekłe zapalenia śródmiąższowe płuc na znacznej przestrzeni wywołujące poważniejsze zaburzenia czynnościowe (np. pylica, marskość płuc etc.).</p> <p>Gruźlica płuc w stanie czynnym (gorączka, zły stan ogólny, stała obecność w płwocinie łaseczników Koch'a).</p> <p>Promienica płuc.</p> <p>Nowotwory płuc i opłucnej.</p> <p>Nowotwory śródpiersia.</p>	
	<p>Dusznicza oskrzelowa rozwinięta z częstymi napadami, z rozedmą płucną, ew, z rozległym nieżytem przewlekłym oskrzeli.</p>	
<p>Zniekształcanie podniebienia miękkiego utrudniające wymowę) blizny po wrzodach kiłowych, po twardzieli oraz po oparzeniach.</p>	<p>Zniszczenia podniebienia miękkiego z istniejącymi owrzodzeniami (o wrzodzenia gruźlicze, wilk, twardziel, nowotwory złośliwe etc.).</p>	
	<p>Znaczne powiększenie objętości języka (makroglossia), zanik iub utrata części jego mięszu, utrudniająca mowę lub polykanie.</p> <p>Nowotwory złośliwe języka, migdałów i gardzieli.</p> <p>Blizny gardzieli utrudniające polykanie (kiła, twardziel, oparzenia).</p> <p>Przetoki ślinowe.</p> <p>Nowotwory ślinianek.</p>	

§	Umiejscowienie cierpienia	Kategoria A.		Kat. B.	Kategoria C. 1.
		Zdolni do służby w szeregach		Czasowo niezdolni	Zdolni tylko do służby z bronią
56	Narządady pokarmowo-trawienne.	Przełyk		Niedostateczny rozwój fizyczny, który z biegiem czasu może być wyrównany. Przemijające upośledzenia stanu ogólnego rokujące polepszenia. Stany chorobowe ostre i przewlekłe w chwili badania jeszcze nie wygasłe, których następstwa nie są ustalone a pozwalają przewidywać poprawę.	
57		Żołądek i jelita	Nadkwaśność żołądka, brak soków trawiennych żołądka bez wpływu ujemnego na odżywienie. Opuszczenie żołądka i jelit bez objawów klinicznych. Nieżyt okrężnicy bez ujemnego wpływu na odżywienie. Przebyte lub operowane zapalenie wyrostka robaczkowego,		
58		Odbyt	Wypadanie śluzówki odbytu. Szczeliny odbytu (fissurami).		
59		Wątroba			Kamica żółciowa bez objawów zakażenia z rzadkimi napadami.
60					
61	Otrzewna				

Kategoria C. 2.	Kategoria D.	
w pospolitem ruszeniu do służby pomoc. bez broni	Zupełnie niezdolni do jakiegokolwiek służby wojskowej	UWAGI
Przewlekły kurcz wpustu żołądka (cardiospasmus).	Zwężenie przelyku. Uchylki przelyku Nowotwory przelyku.	
Nadmierne i nieuleczalne wydzielanie soku żołądkowego (sokotok). Nieżyt przewlekły żołądka zanikowy (achylja) z objawami klinicznymi. Wrzód okrągły przewlekły niekrwawiący. Nieżyt przewlekły jelit (colitis, enteritis) z upośledzeniem w odżywianiu. Zapalenie wyrostka robaczkowego przewlekłe, stwierdzone obiektywnie.	Niedomoga i rozszerzenie żołądka ze znaczną zastoiną treści żołądkowej. Zwężenie odźwiernika, wpustu żołądka i zwężenie jelit. Wrzód okrągły żołądka lub dwunastnicy przewlekły, krwawiący stale i znacznie. Przetoki jelitowe. Gruźlica żołądka i jelit. Nowotwory złośliwe żołądka i jelit.	
Przetoki okołodbytowe niegruźlicze. Zwężenia odbytu, niepowodujące zaburzeń w przechodzeniu treści jelitowej. Wypadanie, wyciowanie odbytnicy do rozmiarów pięści, dające się dobrze odprowadzić i utrzymać i widoczne tylko po stolcu..	Zniekształcenia bliznowate odbytu z nietrzymaniem kału. Wyciowanie odbytnicy źle odprowadzalne, owrzodziałe lub zawierające pętle jelit cienkich. Przetoki okołodbytowe pochodzenia niewątpliwie gruźliczego.	
	Marskość wątroby (Cirrhosis hepatitis atrophica et hypertrophica). Zapalenie przewlekłe dróg żółciowych. Kamica żółciowa z objawami zakażenia. Nowotwory wątroby. Bąblowiec wątroby.	
	Moczówka cukrowa (diabetes mellitus).	
	Gruźlica otrzewnej. Nowotwory otrzewnej.	

§	Umiejscowienie cierpienia	Kategoria A.	Kat. B.	Kategoria C. 1.
		Zdolni do służby w szeregach	Czasowo niezdolni	Zdolni tylko do służby z bronią
62	Narządy moczopłciowe			
63		Wrozone, zniekształcenie cewki moczowej, bez nieprzytrzymania moczu.		Zwężenie cewki moczowej wyżej № 8 skali Charriera. Przetoki cewki moczowej przedmosznowe (vide § 6).
64		Niepełne opuszczenie jąder (jednakże poniżej otworu zewnętrznego kanału pachwinowego).		Umiejscowienie jądra w kanale pachwinowym.
65		Wodniak jądra nie większy od pięści. Żyłki powrózka nasienno-ego bez zaniku jądra.		Żyłki powrózka nasienno-ego z zanikiem jądra.
66		Gruczoły wydzielenia wewnętrznego	Nieznaczne powiększenie tarczycy bez objawów choroby Basedowa.	
67	Przysadka			
68	Przysadka			
69	Nadnercze			
70	Przysadka			

Niedostateczny rozwój fizyczny, który z biegiem czasu może być wyrównany. Przemijające upośledzenia stanu ogólnego rokujące polepszenie. Stany chorobowe ostre i przewlekłe w chwili badania jeszcze nie wygasłe, których następstwa nie są ustalona a pozwalają przewidywać poprawę.

Kategoria C. 2.	Kategoria D.	
w pospolitem ruszeniu	Zupełnie niezdolni do jakiegokolwiek służby wojskowej	UWAGI
do służby pomoc. bez broni		
Brak jednej nerki przy dobrym stanie pozostałej. Przewlekłe zapalenie miedniczek nerkowych bez objawów zakażenia. Kamica nerkowa bez objawów zakażenia, stwierdzona radiograficznie.	Przewlekłe zapalenie nerek (nephrosis, nephritis). Wodo-i roponercze (hydro-et pyonephritis). Kamica nerkowa z objawami zakażenia. Nowotwory nerek.	
Zwężenie cewki moczowej poniżej № 8 skali Charriera,	Przewlekłe uporczywe cierpienia pęcherza moczowego. Gruźlica narządów moczopłciowych. Wady narządu moczopłciowego, powodujące nietrzymanie moczu. Przetoki cewki moczowej (mosznowe i pozamosznowe).	
	Brak obu jąder. Wyraźne obojactwo.	
Wodniak jądra większy od pięści.		
Wole duże powodujące trudności w oddychaniu przy przechyleniu głowy w tył.	Niewątpliwe i wybitne objawy choroby Basedowa Wole z objawami kretynizmu. Wole utrudniające oddychanie i zmieniające głos. Obrzęk śluzowaty (myxoedema). Nowotwory tarczycy.	
	Tężyczka, stwierdzona przedmiotowo.	
Stan grasiczo-lymfatyczny (status thymico-lymphaticus) o cechach wybitnych.	Nowotwory grasicy.	
	Choroby Adisona. Nowotwory nadnercza.	
	Akromegalja.	

Kategoria C. 2.	Kategoria D.	UWAGI
w pospolitem ruszeniu	Zupełnie niezdolni do jakiegokolwiek służby wojskowej	
do służby pomoc. bez broni		
Jedno oko 0,5 drugie oko poniżej 0,1 albo jedno oko 0,4 drugie oko 0,1 albo obustronnie 0,3	Lepsze oko 0,3 lub niżej.	Jeżeli oko prawe jest gorsze (0,3) a lewe lepsze (0,5) nie kwalifikować do piechoty i kawalerji.
Krótkowzroczność i nadwzroczność od 6,5 do 8,0 D, siła wzroku po wyrównaniu szklami jak w § 71 C. 2.	Krótkowzroczność i nadwzroczność powyżej 8,0 D.	Wszystkie cyfry § 71 określają siłę wzroku po wyrównaniu szklami.
Niezborność nadwzroczna i krótkowzroczna, o ile przy zastosowaniu szkieł zferycznych siła wzroku wynosi jak w § 71.	Niezborność nadwzroczna i krótkowzroczna, gdy stopień niezborności wynosi 4,0 D lub więcej.	
Brak lub ślepota jednej gałki ocznej przy normalnej siły wzroku w drugim oku bez zastosowania szkieł.	Brak lub ślepota jednej gałki ocznej przy zmniejszonej siły wzroku w drugim oku.	Pod ślepotą należy rozumieć taką siłę wzroku gdy badany liczy palce z odległości pół mtr.
Zez zbieżny i rozbieżny w znacznym stopniu (gdy jedno oko znajduje się w położeniu normalnem, drugie dotyka brzegiem rogówki kąta powiek) przy siły wzroku jak w § 71 C. 2.	Porażenie mięśni zewnętrznych oka. Nieuleczalne obustronne porażenie zwieracza źrenicy i porażenie nastawności.	
Nieznaczny oczopląs (nystagmus).	Oczopląs w silnym stopniu występujący także przy patrzeniu wprost.	
Zwężenie kanałów łzowych w silniejszym stopniu. Przetoki woreczka łzowego bez zmian zapalnych.	Nieuleczalne ciężkie cierpienia narządów łzowych.	
Nieznaczne odwrócenie powiek.	Zniekształcenie powiek w znacznym stopniu oraz nieprawidłowe ustawienie rzęs.	
Przawlekłe nieuleczalne choroby spojówki (jaglica).	Rozległe zrosty spojówki gałkowej i powiekowej. Jaglica z powikłaniami.	

§	Umieszczenie cierpienia	Kategoria A.	Kat. B.	Kategoria C. 1.
		Zdolni do służby w szeregach	Czasowo nie zdolni	Zdolni tylko do służby z bronią
80	Narządy wzrokowe	Zmętnienie środowisk załamujących o ile siła wzroku wynosi jak w § 71.	Niedostateczny rozwój fizyczny, który z biegiem czasu może być wyrównany. Przemijające upośledzenia stanu ogólnego rokujące polepszenie. Stany chorobowe ostre i przewlekłe w chwili badania, jeszcze nie wygasłe, których następstwa nie są ustalone a pozwalają przewidywać poprawę.	Zmętnienie środowisk załamujących o ile siła wzroku wynosi jak w § 71.
81				
82				
83	Narządy słuchu.	<p>Lekkie przewlekłe nieżyty z dobrym słuchem (słyszenie szeptu obustronnie na 4 mtr.).</p> <p>Blizny, zgrubienia błony bębenkowej lub też częściowy jej zanik z osłabieniem słuchu jednego ucha (słyszenie szeptu na odległość nie mniej od 1 mtr.) przy drugim uchu normalnem.</p> <p>Jednostronna sucha centralna perforacja błony bębenkowej) słyszenie szeptu nie mniej niż na 1 mtr. przy drugim uchu normalnem.</p> <p>Wyleczona kompletnie antrotomja choćby z suchą perforacją błony bębenkowej jednego ucha (słyszenie szeptu nie mniej niż na 1 mtr. od ucha) przy drugim uchu normalnem.</p>	<p>Niedostateczny rozwój fizyczny, który z biegiem czasu może być wyrównany. Przemijające upośledzenia stanu ogólnego rokujące polepszenie. Stany chorobowe ostre i przewlekłe w chwili badania, jeszcze nie wygasłe, których następstwa nie są ustalone a pozwalają przewidywać poprawę.</p>	<p>Atrezja jednostronna rozwojowa.</p> <p>Zarośnięcie, zwężenia jednostronne kanału usznego z całkowitą nawet głuchotą jednego ucha przy drugim normalnem.</p> <p>Blizny wzrostowe, zniekształcające błonę bębenkową lub unieruchamiające kosteczki słuchowe, zgrubienie błony bębenkowej ze znacznym przytępieniem słuchu jednego ucha (słyszenie szeptu niżej 1 mtr.) przy drugim uchu normalnem.</p> <p>Jednostronna sucha perforacja błony bębenkowej ze znacznym przytępieniem słuchu (słyszenie szeptu niżej 1 mtr.) przy drugim normalnem.</p> <p>Nieżyt przewlekły ucha środkowego z osłabieniem słuchu obustronnem (słyszenie szeptu obustronnie od 1 mtr. do 4 mtr.).</p> <p>Blizny zwrotowe zniekształcające błonę bębenkową, zgrubienie błony bębenkowej lub jej stan zanikowy z osłabieniem obustronnem słuchu (słyszenie szeptu obustronnie od 1 do 4 mtr.).</p> <p>Obustronna sucha perforacja błony bębenkowej z osłabieniem słuchu (słyszenie szeptu obustronnie od 1 do 4 mtr.).</p> <p>Jednostronne przewlekłe nieopwikłane ropne zapalenie ucha środkowego bez względu na siłę słuchu w tem uchu — przy drugim normalnem.</p> <p>Jednostronna głuchota na jedno ucho na skutek choroby ucha wewnątrz bez zaburzeń równowagi ciała (statyki).</p>

Kategoria C. 2.	Kategoria D.	
w pospolitem ruszeniu do służby pomoc. bez broni	Zupełnie niezdolni do jakiegokolwiek służby wojskowej	UWAGI
Zmętnienie środowisk załamujących o ile siła wzroku wynosi jak w § 71.	Zmętnienie środowisk załamujących o ile siła wzroku wynosi jak w § 71.	
	Przewlekłe choroby naczyń i siatkówki i nerwu wzrokowego.	
	Zanik nerwu wzrokowego.	
<p>Obustronne blizny zrостowe, zniekształcające błonę bębenkową lub unieruchamiające kosteczki słuchowe, zgrubienie błony bębenkowej lub jej zanik z przytępieniem słuchu obustronnem (słyszenie szepu obustronnie od 0,5 mtr. do 1 mtr. lub też na jednym uchu mniej niż 0,5 mtr. a na drugim niżej 1,5 mtr.).</p> <p>Nieżyt przewlekły ucha środkowego z przytępieniem słuchu obustronnem (słyszenie szepu obustronne w granicach od 0,6 mtr. do 1 mtr. lub na jednym uchu niżej 0,5, na drugim zaś poniżej 1,5 mtr.).</p> <p>Znaczne obustronne suche defekty błon bębenkowych z przytępieniem słuchu (słyszenie szepu obustronnie w granicach od 0,5 do 1 mtr. lub w jednym uchu poniżej 0,5 mtr., a w drugim poniżej 1,5 mtr.).</p> <p>Wszystkie wyleczone doszczętnie operacje kompletne i niekompletne ze stałym otworem za uchem i bez.</p> <p>Przewlekłe obustronne ropne niepowikłane zapalenie ucha środkowego.</p>	<p>Atrazje obustronne, obejmujące muszle wraz z przewodem lub sam przewód. Zarośnięcie przewodu obustronne, lub tylko znaczne jego zwężenie obustronne ze znacznym przytępieniem słuchu (słyszenie szepu u poniżej 0,5 mtr. obustronnie). Pozostałości obustronne po przebytej zapaleniu ucha środkowego w postaci znacznych zrостów, blizn, zniekształceń silnie przytępiających słuch obustronnie (słyszenie szepu poniżej 0,5 mtr. od ucha) Otosclerosis ze znacznym przytępieniem słuchu (słyszenie szepu obustronnie poniżej 0,5 mtr. od ucha) Perlak. Nowotwory złośliwe ucha zewnętrznego i środkowego. Przewlekłe ropne zapalenie ucha środkowego jedno lub obustronne, powikłane niedokładnym lub porażeniem nerwu twarozowego (polipami, wychodzącymi z jamy bębenkowej, ziarnina), przetoki ropiejące po zapaleniu ropnym wzrostka sutkowego — słowem wszystkie ropne sprawy, których podstawą jest próchnienie kości (przewodu kostnego, ścian jamy bębenkowej, kosteczek słuchowych, wzrostka). Zapalenie ucha wewnętrzznego obustronne lub jednostronne lecz z zaburzeniami równowagi ciała (statyki). Głuchoniemota.</p>	

2534